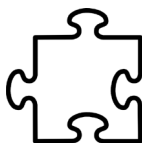

FELSŐÖRI EMLÉKÚT

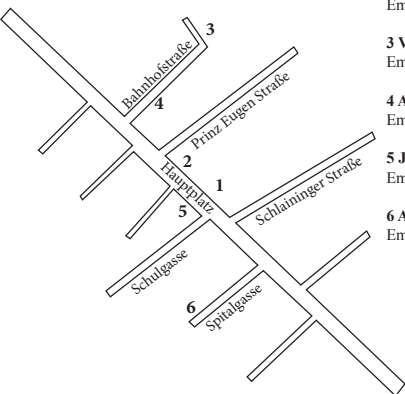

Initiative
Gedenkweg
Oberwart, 2015

A RE.F.U.G.I.U.S projektje – www.refugius.at

www.gedenkweg.at

Áttekintés Városháza

1 Városháza

Emlék- és információs út, Felsőőr

2 Járási Főnökség

Emlékezés Felsőőr zsidó lakosságára

3 Vasútállomás

Emlékezés a nemzetszocializmus áldozataira

4 Az egykori csendőrségi épület

Emlékezés az oberwarti roma lakosságra

5 Járásbíróság, Felsőőr

Emlékezés Felsőőr politikai üldözöttjeire

6 Az egykori kórház

Emlékezés a náci orvoslás felsőőri áldozataira

Városháza Oberwart/Felsőőr, 1932, Képeslapgyűjtemény Alexander Mohat, Felsőőr

A Felsőőri Emlékút a nemzeti szocializmus áldozataira kell emlékeztessen. Mindegyik emlékhely a különböző áldozatcsoportok képviselőjében meséli el azok történetét. Ezek nyilvános jellegű központi helyek. A náci idők áldozatait ezeken a helyeken vissza kell adni a közös emlékezetnek, ott, ahol egykor a náci hatóságok üldözték őket, s ki kellett törlnödniük az emlékezetből is. A táblák a felsőőri népesség egy-egy részét szimbolizálják. Mindegyik tábla olyan embereket képvisel, akik egykor a felsőőri társadalom tagjai voltak és a náci időkben onnan kizárattak. Elűldözésük, meggyilkolásuk és a feledés olyan űrt hagynak maguk után, amit többé nem lehet pótolni. A puzzle a kezdeményezés logója. Az egyes puzzle-részek szimbolizálják egyrészt a lakosság egy részének hiányát, másrészt pedig, hogy az ember a történelemhez csak részletekben közelíthet. Ez a puzzle sohasem teljes.

Felsőőr zsidó lakosságának emlékére
Járási Főnökség (korábban Löwy áruház)

Benő Löwy áruháza, 1918, Alexander Mohat képeslapgyűjteménye, Felsőőr

A mai Járási Önkormányzati Hivatal helyén állt korábban Löwy Benő családjának boltja. Helyiségeit az 1938. évi elkobzása után kihallgatásokra használták.

A 19. szd. vége felé Felsőőrről élő zsidó közösség volt, amely 1938-ban megsemmisült. A felsőőri zsidókat megfosztották jogaitól, tulajdonukat elvették, elűldözték, emigrációba kényszerítették vagy a shoa-ban meggyilkolták őket. Csak nagyon kevesen tértek vissza közülük. A zsidó közösség nem tudott újraalakulni.

Zsidó temető, Felsőőr, 2011
fotó: Ernst Mindler

Járási Főnökség, Felsőőr, 2015
fotó: Christian Ratz

A nemzetiszocializmus áldozatainak emlékére *Vasútállomás*

A felsőőri vasútállomás, 1924
Alexander Mohat képeslapgyűjteménye, Felsőőr

A vasútállomás is, mint a távozásnak, a deportálásnak a helye, jelképezi az életkörülmények erőszakos megváltoztatását. A társadalomból való kizárást jelzi, emberek elmenetelét - az emigrációba, a rabságba, a táborokba, a halálba. Felsőőri asszonyokat és férfiakat közösítettek ki, aláztak meg, diszkrimináltak és üldöztek embertársaik: fajgyűlölethez, politikai vagy vallási okokból, szexualitásuk miatt, vagy mert „értéktelen életű”-nek bélyegezték.

A nemzetiszocializmus áldozatainak
emlékműve, 2015
fotó: Christian Ratz

A felsőőri vasútállomás, 2015
fotó: Christian Ratz

A felsőőri roma asszonyok és férfiak emlékére
*Az egykori csendőrség épülete**

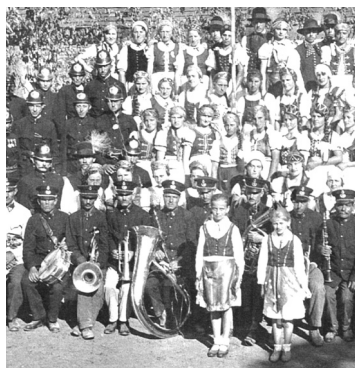

Cigánytelep Felsőőr szélén, 1920-as évek
forrás: Burgenlandi Roma Népfőiskola

Roma asszonyok és férfiak már 1938 előtt is etnikai és szociális kiközösítés alatt éltek, ez a náci időkben a porajmos-ban (népirtás) érte el csúcspontját. Céltudatosan fosztották meg jogaiktól, rabolták ki, üldözték, deportálták és gyilkolták le őket. Mindez a különböző hatóságok és a lakosság összejátszásaként volt lehetséges. Csak kevés felsőőri roma asszony és férfi térhetett haza otthonába 1945 után, mert legtöbbjük nem élte túl a porajmost.

* Az egykori csendőrösről még nem találtak fotót

A képen a felsőőri cigánytelep látható a két világháború közötti időkből

Romák és nem romák ünnepelnek, 1931
forrás: Burgenlandi Roma Népfőiskola

Cigánytelep Felsőőr szélén, 2014
fotó: Burgenlandi Roma Népfőiskola

A politikai üldöztetés felsőőri áldozatainak emlékére *Járásbíróság, Felsőőr*

Járásbíróság, Felsőőr, 1940-es évek
Alexander Mohat képeslapgyűjteménye, Felsőőr

Azon a helyen, ahol ma is ítéletek születnek, a náci időben gyakran igazságtalan ítéleteket hoztak. Az 1938. évi hatalomra jutást követően mindenek előtt kommunista, szociáldemokrata és keresztyénszociális ellenzékiet vettek őrizetbe, részben megkínózták, bíróság elé állították és/vagy munka- vagy koncentrációs táborba deportálták őket. Eltávolították őket minden hivatalukból és pozíciójukból. Néhányan aktív ellenállást folytattak; egyeseket közülük kivégeztek.

Felsőőrött három politikai üldözöttet
ítéltek halálra és végeztek ki:

Samuel Brunner, 1942. december 10-én
Alexander Heigl, 1943. március 16-án
Josef Seper, 1943. január 28-án

További húsz felsőőri lakos ellen
emeltek vádat és szabadságvesztésre
ítélték őket. Közülük kilencen a rossz
higiéniai viszonyok, a hiányos táplál-
kozás vagy egészségügyi okok miatt
haltak meg Mauthausen vagy Dachau
koncentrációs táborában.

Járásbíróság, Felsőőr, 2015
fotó: Christian Ratz

**A felsőöri emlékút 2015 az alábbi intézmények és
egyletek kezdeményezésére jött létre:**

Verein RE.F.U.G.I.U.S
Evangelische Pfarrgemeinde A.B. Oberwart
Stadtgemeinde Oberwart
Burgenländische Forschungsgesellschaft
Burgenländische Volkshochschulen
Volkshochschule der Burgenländischen Roma
OHO – Offenes Haus Oberwart
K.B.K. – Kultur.Bildung.Kunst

Munkatársak:

Gerhard Baumgartner
Michael Hess
Horst Horvath
Andreas Lehner
Carsten Merker-Bojarra
Ursula Mindler-Steiner
Sieglinde Pfänder
Christian Ratz
Christine Teuschler
Gert Tschögl

Fordítás:

Andreas Schneider (angol)
Gúthy László, Juhász Ildikó (magyar)
Roma Service (burgenlandi roma)
Andreas Palatin (horvát)

Impressum:

RE.F.U.G.I.U.S
Rechnitzer Flüchtlings- und Gedenkinitiative
A-7400 Oberwart, Raingasse 9b
www.refugius.at

Weitere Informationen:
www.gedenkweg.at

**Wachsen mit
Europa**

DIESES PROJEKT WIRD VOM EUROPÄISCHEN
FONDS FÜR REGIONALE ENTWICKLUNG, VON
BUND UND LAND BURGENLAND KOFINANZIERT.